

Alina Kowalczykowa

Współpraca polonistów w badaniach nad romantyzmem

Biuletyn Polonistyczny 9/26/27, 26-29

1966

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

rękach Elżbiety Aleksandrowskiej. Spodziewać się należy również - tegoż autorstwa - bibliografii "Monitora", przygotowywanej od lat, a częściowo zawieszanej ze względu na prace autorskie nad "Nowym Korbutem".

Prace historycznoliterackie koncentrują się przede wszystkim wokół problematyki czołowych przedstawicieli okresu Ignacego Krasickiego (Z.Goliński), Franciszka Karpińskiego (R. Sobol), Adama Naruszewicza (J.Platt), Franciszka Zabłockiego (J.Jackl, J.Pawłowiczowa), Wojciecha Bogusławskiego (Z.Wołoszyńska). Studia nad literaturą ulotną schyłku Rzeczypospolitej prowadzi od lat R.Kaleta. Z pogranicza problematyki komparatystycznej dobiega końca praca o powieści zachodnioeuropejskiej w kulturze literackiej polskiego Oświecenia (Z.Sinko).

Te wielokierunkowe prace, zasygnalizowane tu szablonowo, uzyskają w najbliższym czasie (jesień br.) konkretyzację w przygotowywanym planie ogólnym badań nad literaturą polskiego Oświecenia, który przedstawiony zostanie w następnym zeszycie Biuletynu.

dr Zbigniew Goliński

4. WSPÓŁPRACA POLONISTÓW W BADANIACH NAD ROMANTYZMEM

Pragnąc nawiązać ściślejszy kontakt z historykami literatury innych ośrodków naukowych, z badaczami, którzy interesują się literaturą romantyczną, Pracownia Historii Literatury Okresu Romantyzmu IBL PAN - celem wymiany doświadczeń dotyczących tego zakresu badań, celem organizowania dyskusji nad kluczowymi zagadnieniami, ewentualnie celem wydania wspólnych publikacji - zwołała wstępną konferencję, która odbyła się w Instytucie w dniu 6 czerwca 1966 r. Na to zebranie, o charakterze ściśle organizacyjnym, postanowiono zaprosić możliwie najszersze grono osób, nie ograniczając się bynajmniej do samodzielnych pracowników naukowych. Zaproszenia zostały skierowane do siedmiu ośrodków uniwersyteckich oraz do Wyższych Szkół Pedagogicznych w Gdańsku, w Krakowie i w Opolu. Łącznie zaproszono na zebranie około 60 osób.

Najistotniejszymi celami zebrania były: zapoznanie się z indywidualnymi planami badawczymi, wytypowanie kluczowych dla literatury romantycznej problemów, nad którymi należałoby podjąć szerzej zakrojone prace zbiorowe, i wreszcie - przyjęcie pewnych ustaleń organizacyjnych, które dotyczyłyby porządku i tematyki następnych zebrań. Przed zebraniem przygotowano wstępnie zestawienie planów badawczych indywidualnych i w zakresie publikacji zbiorowych zaplanowanych przez poszczególne ośrodki naukowe. Zestawienie to zostało oparte na 5-letnich planach pracy ośrodków, planach przesłanych do Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego oraz na planach i sprawozdaniach drukowanych w "Biuletynie Polonistycznym".

Na podstawie zgromadzonego w ten sposób materiału - zresztą niepełnego, nierzadko zawierającego nieścisłości - można było stwierdzić, że tematyka podejmowana w zakresie romantyzmu jest bardzo obfita, że zarówno mówi się tutaj o zagadnieniach centralnych dla epoki, jak zamierza się poświęcić poszczególne prace sprawom bardziej szczegółowym, przy czym jednak tytuły tych prac często były ogólnikowe i na ich podstawie nie bardzo można było się zorientować w problematyce i w tematyce opracowywanych zagadnień, co raz jeszcze potwierdzało konieczność dokonania pewnych konfrontacji.

Prof. Maria Żmigrodzka przedstawiła ogólny zestaw tematów, apelując zarazem, aby zebrani zobowiązali się przesłać odpowiedzi na ankietę, którą wręczono im na konferencji. Ankieta zawierała pytania dotyczące konkretnych indywidualnych planów naukowych na najbliższe lata oraz tzw. perspektywicznego kierunku zainteresowań badawczych. Sugestie wysuwane przez pracowników różnych ośrodków naukowych mogłyby doprowadzić do uzgodnienia pewnych postulatów badawczych; z wypowiedzi uczestników konferencji wynikała zgodnie opinia, że współpraca taka jest niezbędna. Zwracano uwagę na fakt, że istnieją tematy, których opracowanie jest możliwe jedynie w zespole.

Proponowano również, aby w programach badawczych prac zespołowych zamieszczać przede wszystkim tematy, które by zamykały pewne grupy badań, np. mówiono, że temat dotyczący czasopiśmiennictwa mógłby być już obecnie zamknięty; brakuje w

tej chwili tylko bardziej szczegółowych opracowań dotyczących terenu Galicji.

Wysuwano również sugestie dotyczące podejmowania problematyki komparatystycznej w zakresie badań nad romantyzmem polskim, przy czym prof. Eugeniusz Sawrymowicz zaproponował, aby Instytut Badań Literackich, w którym czynne są obecnie cztery zasadnicze, jego zdaniem, inicjatywy badawcze, koncentrujące się właśnie nad takimi bardzo istotnymi problemami, zajął się koordynacją zespołu prac zbiorowych. Te cztery inicjatywy to: prace nad Podręcznikiem Uniwersyteckim, prace nad "Obrazem Literatury Polskiej", przygotowanie krytycznego wydania "Dzieł" A. Mickiewicza oraz Kalendarium Mickiewiczowskie.

Prof. Żmigrodzka wskazała również inne tematy, które mogłyby stać się przedmiotem wspólnych publikacji zbiorowych. Dotyczy to przede wszystkim studiów wokół przełomu romantycznego, która to tematyka wydaje się może najbardziej zaniedbana w pracach planowych. W tym zakresie można byłoby zająć się tego rodzaju problemami, jak początki romantycznego historyzmu w literaturze polskiej, utopia słowiańska, indywidualizm wczesnoromantyczny, fantastyka romantyczna, tradycjonalizm pierwszej połowy XIX wieku. Wydaje się również, że prace zbiorowe mogłyby się koncentrować nad studiami z zakresu krytyki literackiej romantyzmu, drobnych gatunków prozy narracyjnej i innych.

Można też przewidzieć tom studiów o rozwoju powieści w pierwszej połowie XIX wieku, o rozwoju dramatu; można też mówić o tomach studiów o liryce i epice romantycznej. Również temat dotyczący zmięczenia romantyzmu w Polsce mógłby się stać przedmiotem takiej wspólnej inicjatywy badawczej.

Potrzeba ożywienia badań komparatystycznych nad romantyzmem polskim była kilkakrotnie akcentowana w dyskusji. W czasie obrad wysunięto wniosek powołania komisji, która by podjęła próbę zastanowienia się nad dalszym planem pracy w tym zakresie i zorientowania się, oczywiście wstępnie, w zakresie planowanych prac dotyczących romantyzmu. Komisja ta została powołana w składzie: prof. prof. Danek, Janion, Maciejewski, Sawrymowicz, Skwarczyński, Zakrzewski, Zgorzelski, Żmigrodzka.

Wyniki swoich prac komisja przedstawi na najbliższej wspólnej konferencji, która odbędzie się jesienią.

Zebrani zastanawiali się również nad tym, jaki charakter powinno mieć następne zebranie, jak powinno być zorganizowane, co powinno być jego tematem. Proponowano korzystanie z doświadczeń innych pracowni Instytutu Badań Literackich. Wydaje się, że spotkania tego typu mogłyby stwarzać płaszczyznę swobodnej dyskusji, nie tak uroczystej, jak na oficjalnych sesjach. W gronie specjalistów można omawiać prace przygotowywane indywidualnie czy też konfrontować studia o zbliżonej tematyce; można by też dyskutować problemy metodologiczne badań nad romantyzmem, omawiać ukazujące się publikacje z tej dziedziny.

Ostateczne decyzje w tej mierze pozostawiono komisji wybranej przez uczestników konferencji.

dr Alina Kowalczykowa

5. KONFERENCJA FOLKLORYSTYKI SŁOWIAŃSKIEJ

W dniach 5-7 maja 1966 r. odbyła się w Warszawie Konferencja Folklorystyki Słowiańskiej, zorganizowana przez Instytut Badań Literackich PAN przy współudziale Ministerstwa Kultury i Sztuki; bezpośrednimi organizatorami były: Dział Literatury Ludowej IBL PAN i Departament Pracy Kulturalno-Oświatowej Ministerstwa Kultury i Sztuki.

Konferencja zgromadziła około 90 osób, wśród których z Polski znaleźli się przedstawiciele naukowych ośrodków uniwersyteckich i akademickich oraz badacze indywidualni zajmujący się problematyką folklorystyczną i poszukiwaniami terenowymi, nadto pracownicy związani z Departamentem Pracy Kulturalno-Oświatowej MKiS; kraje słowiańskie reprezentowane były przez folklorystów z Bułgarii, Czech i Słowacji, Jugosławii, Łużyc, Związku Radzieckiego i Ukrainy.

Konferencja miała charakter informacyjny - stąd przewaga referatów sprawozdawczych. Stanowiła ona swego rodzaju przegląd sił młodej dyscypliny, jaką jest folklorystyka.